

Bilgi Teknolojileri Yönetişimi İçin Yeni Bir Adım: COBIT 5

Daha İyi Finansal Raporlamaya Doğru

İkinci Yılında BDDK Yönetim Beyanı Uygulaması ve Yurtdışı Benzerlerinin Karşılaştırılması

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Yayımlandı

FATCA Gündemi

Likidite: Basel Kriterlerinin Yeni Yüzü

EMIR (Avrupa Piyasası Türev Ürünler Altyapı Düzenlemesi) nedir?

Verimlilik Disiplinleri

Altın ve Altına Dayalı İşlemlerde Vergilendirme

Sinem Cantürk

Şirin Soysal - Bükre Bektaş

Tanıl Durkaya

Orhan Akova - Nurgül Bilgiçer

Göktürk Tamay

Gökçe Adıgüzel

Duygu Avcı

Tuğrul Uzun

Hakan Güzeloğlu

Finansal Hizmetler Gündemi

Bilgi Teknolojileri Yönetişimi İçin Yeni Bir Adım: **COBIT 5**

Bankacılık sektörü başta olmak üzere hemen hemen tüm alanlarda işletmelerin bilgi teknolojilerine bağımlılığı giderek artmaktadır. Bilgi Teknolojileri odaklı işletme yatırımlarından gereken faydayı sağlayabilmek için iş ve BT uyumuna olan ihtiyaç her zamankinden daha kritik bir noktaya gelmiş durumda. Bunun sonucu olarak, BT yönetişimini kurumsal yönetimden ayırmak artık neredeyse imkânsız hale gelmeye başladı. Böyle bir ortamda yeni ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla ortaya çıkan COBIT 5, BT yönetişimine yepyeni bir yaklaşım getirmektedir.

Bilgi Teknolojileri yönetiminde ulaşılmaya gereken hedefleri ortaya koymak üzere oluşturulan bir çerçeve olan COBIT'in (Control Objectives for Information and Related Technology) ilk sürümü 1996 yılında yayımlandı. COBIT 1'in kapsamı temel olarak, denetim ile sınırlı idi. Her yeni versiyon ile COBIT'in kapsamı farklı kavramlarla genişledi. 1998'de yayımlanan COBIT 2 "kontrol" kavramını ortaya çıkarttı. Ancak, COBIT bu aşamada halen bir BT denetim ve kontrol çerçevesi idi. 2000 yılında yayımlanan COBIT 3 ile birlikte, "yönetim" çerçeve kapsamı içine girdi ve COBIT, BT yönetim çerçevesi haline geldi. 2005 yılında yayımlanan COBIT 4 ve 2007 yılında yayımlanan COBIT 4.1 ile birlikte, artık "BT yönetimi" kavramı çerçeve kapsamına alınıyordu. Serinin son ürünü olan COBIT 5 ise "kurumsal BT yönetimi" kavramını öne çıkarıyor.

Bankacılık sektöründe, BT denetimi konusunda düzenleyici kuruluş BDDK'dır. BDDK'nın da desteklemesi sonucu, Türk bankacılık sektörü uzun bir zamandır COBIT çerçevesini yakından takip etmekte ve uyumlu hale gelmeye çalışmaktadır. BDDK'nın düzenleme ve çalışmalarının, Türk bankacılık sektöründe bilgi teknolojilerinin iş faaliyetlerini desteklemesi, bilgi güvenliği ve süreklilik konularında önemli katkılar sağladığı aşikârdır. Bankalar özellikle bu çalışmaların yürütülmeye başladığı 2006'dan bu yana BT yönetimine ilişkin büyük yatırımlar yapmışlardır.

Şimdi ise, COBIT 5 ile BT yönetiminde yeni bir sayfa açılmaktadır.

Haziran 2012'de yayımlanan COBIT 5'te en temel yenilik; yönetim ve yönetim kavramlarının birbirinden ayrılarak farklı süreçler halinde ele alınmasıdır. Yeni süreç modelinde kurumsal yönetim ve BT yönetimini entegre bir şekilde ele almayı sağlayan yeni bir süreç modeli ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda COBIT 5 "yönetim" ve "yönetim" terimlerine aşağıdaki şekilde bir bakış getiriyor:

- Yönetişim, işletme hedeflerinin belirlenmesinde paydaşların ihtiyaçlarının, durumlarının ve tercih haklarının değerlendirilmesini sağlar; önceliklendirme ve karar üretme yoluyla yönlendirir; üzerinde anlaşılabilir yön ve hedeflere uyum ve performansı izler.
- Yönetim, işletme hedeflerine ulaşmak için yönetim tarafından saptanmış yön ile uyumlu olarak planlama, inşa etme, işleme ve izleme faaliyetlerini gerçekleştirir.

Yönetim ve yönetim konularının ayrıştırılması, COBIT 5'in yeni süreç modeline de yansımış durumdadır. Önceki versiyonda ME4 maddesi altında bulunan "BT Yönetiminin Sağlanması" kontrol hedefi, yeni modelde "Değerlendirme, Yönlendirme ve İzleme (EDM)" adı altında yeni bir etki alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu etki alanındaki tüm kontrol hedeflerinden sorumlu ise Yönetim Kurulu olarak belirlenmiş durumdadır. Yönetişim ve yönetim uygulamalarının gerçekleştirilmesinde göz önünde bulundurulacak COBIT prensipleri, COBIT 5 ile işletmenin tümünü kapsayacak şekilde daha üst bir seviyeye çekilmektedir. Bu çerçevede COBIT 5'in beş temel prensibini aşağıdaki gibi tanımlayabiliriz:

- Paydaşların ihtiyaçlarını karşılamak.
- İşletmeyi uçtan uca kapsamak.
- Tek bir entegre çerçeve uygulamak.
- Bütünleşik bir yaklaşım sergilemek.
- Yönetişim ile yönetimi birbirinden ayırmak.

Bu prensiplerden de açık bir şekilde görülebileceği üzere artık COBIT, BT'nin konusu olmaktan çıkıp tüm işletmeyi ve paydaşlarını ilgilendiren bir çerçeve haline gelmiş durumdadır. Yeni COBIT, daha önceki COBIT 4.1, Val IT 2.0 (BT yatırımlarından en iyi değeri elde etmek için anahtar yönetim uygulamaları) ve Risk IT (BT risk yönetimi) çerçevelerini konsolide ederek tek bir entegre çerçeve haline getiriyor. Bunu yaparken de ITIL ve ISO 27001 gibi standartlar ve en iyi uygulamalar ile de temas halinde görünüyor. Yani ISACA adeta, "Kurumsal BT yönetimi için ihtiyacınız olan her şey burada," diyor.

COBIT 5'in getirdiği bir diğer yenilik de, hedef/ölçü ve girdi/çıkıtı kavramlarında daha detaylı ve yönlendirici bilgiler içermesidir. Yeni COBIT'te kurum, süreç ve kontrol hedefi (ya da yeni adıyla yönetim ve yönetim uygulaması) bazında hedef ve ölçülere yer verilmektedir. Bununla birlikte her bir yönetim uygulaması için girdi ve çıktılar tanımlanmış durumdadır. COBIT 4.1'de yalnızca süreç seviyesinde girdi ve çıktılar tanımlı idi. Ayrıca sorumluluk atama çizelgelerinin (RACI charts), iş birimlerini daha çok kapsayacak şekilde detaylandırılmış olması, sorumlulukların daha açık ve anlaşılır şekilde takip edilebilmesini sağlıyor. Bunun sonucu olarak COBIT 5, daha iyi bir yönetim için bir kılavuz olarak eskisinden daha anlaşılır ve yol gösterici olarak karşımıza çıkıyor.

COBIT 5'in belki de en çok merak edilen ve ilgi çeken konularından biri de süreç olgunluk seviyesi modeline (PCM - Process Capability

Sinem Cantürk

Model) getirilen değişim konusu idi. Yeni COBIT, daha önceki CMM tabanlı olgunluk modeli yaklaşımını tamamen bırakarak, ISO/IEC 15504 tabanlı yeni bir modele geçiyor. Yeni modeli incelediğimizde, özellikle eski modelde 3, 2 ve 1 olgunluk seviyelerine sahip süreçlerin yeni modelde aşağı düşebileceğini görüyoruz.

Örneğin, eski modelde 1 olgunluk seviyesine sahip olan ve beklenen süreç sonuçlarına ulaşamayan süreçler, yeni modelde 0 seviyesine düşebilecektir. Modeldeki bu değişiklik, bankalar başta olmak üzere COBIT çerçevesi ile değerlendirilen kuruluşlar için önem arz ediyor ve uygulamadaki sonuçların nasıl olacağı hususunu en çok merak edilen konulardan biri haline getiriyor.

En çok merak edilen bir diğer konu ise COBIT 5'in tam olarak ne zaman hayatımıza gireceğidir. Halihazırda, BDDK'nın yayımlanmış olduğu mevzuat doğrultusunda COBIT'in en güncel versiyonu ile yapılması gerekmektedir. COBIT 5 için güvence kılavuzu (COBIT 5 for Assurance) ve risk (COBIT 5 for Risk) dokümanlarının henüz yayımlanmamış olması ve 2013 yılı içerisinde yayımlanmasının planlanması nedeniyle COBIT 5'in tamamlanmamış olduğu ve son güncel versiyon olarak değerlendirilmemesi gerektiği görüşüne varılması nedeniyle, bankalarda 2012 yılı denetimleri COBIT 4.1'e göre gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, bankaların COBIT 4.1'e büyük yatırımlar yapmaları ve sektörde uyumun yeni yeni sağlanmaya başlaması gibi nedenlerle, bir geçiş süresi tanınması gibi çeşitli görüşler şu an için gündemde yer almaktadır. Önümüzdeki dönemde geçerli olacak uygulamaların açıklığa kavuşması için herkesin gözü düzenleyici otoritelerin üzerinde olacaktır.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi

Bölüm Başkanı, Direktör

T: +90 216 681 90 37

M: +90 533 294 36 08

E: scanturk@kpmg.com

Daha İyi Finansal Raporlamaya Doğru

Şirin Soysal

Bükre Bektaş

Son yıllarda özellikle küresel düzeyde meydana gelen krizlerin etkisiyle, sermayenin daha kısıtlandığı bir ortamda, finansal raporlamanın rolü ve geleceği yeniden değerlendirilmeye başlanmıştır. Şirketler, makul bir maliyetle sermaye elde etmek; kurumsal itibarını geliştirmek amacıyla pazarlara kendi hikayelerini anlatabilmek ve bunu da inandırıcı bir şekilde, gelecekteki performanslarına ilişkin öngörülerde bulunarak yapmak istemektedir.

Cari finansal raporlama gereklilikleri ise iş stratejileri ve performans beklentileri konusunda daha detay bilgi sunmak yerine daha çok geçmiş finansal performansın değerlendirilmesini sağlayarak etkili olma eğilimindedir. Bunun için başta muhasebe profesyonelleri olmak üzere; tüm önde gelen şirketlerin yöneticileri, yatırımcılar, regülatörler daha iyi iş performansı raporlaması üzerine kafa yormaya başlamışlardır. Bütün bu gelişmeler geleneksel finansal raporlamanın çok ilgili olmayan bilgi sunmasından değil; daha iyi bir finansal raporlama yapılması adına finansal tablo notlarının ilgisini arttırmak için bir hızlanma; ve bunların hepsini daha uygun bir iş performansı raporlaması formatıyla kaynaşmasını geliştirmektedir.

Amaç gelişmiş bir iş performansı raporlaması kullanarak kritik iş performansı, geleneksel finansal raporlama, yönetim raporunu da dahil ederek, yatırımcıların şirketin geleceğine dair bilinçli yargılarda bulunmasını sağlayabilmektedir. Dolayısıyla, öncelikle, finansal raporların daha geniş bir menfaat grubuna hitap edecek şekilde gözden geçirilmesi ve kapsamın daha fazla genişletilerek risk yönetimi, kurumsal yönetimin etkinliği ve benzeri konuların da dahil edilmesi gündeme gelmektedir.

İşletmelerin finansal raporlamalarını iyileştirmek için hâlihazırda da atabilecekleri bazı adımlar mevcuttur. Mevcut uygulamada, şirketler yatırımcılarıyla daha iyi iletişim sağlamak amacıyla geleneksel finansal raporlarının yanı sıra yönetim raporları gibi ek raporlar da sunabilmektedirler. Bu raporlardaki bilgilerin ve rakamların birbirleriyle tutarlı olması finansal tablo okuyucuları için son derece önemlidir. Finansal raporlarda sunulan dipnotların gözden geçirilerek iyileştirmelere gidilmesi ve konunun özüne ilişkin bilgilerin

sunulması, işletmenin yatırımcılarına yatırım kararlarının verilmesinde göz önünde bulundurulması önemli etmenlerin iletilmesi açısından gereklidir. Böylelikle, farklı raporlarla yatırımcılara sunulan bilgi daha net ve anlaşılır hale gelmiş olacaktır.

İşletmenin faaliyetlerinde maruz kaldığı risklerin raporlanması yatırımcılar için büyük önem teşkil etmektedir. Özellikle işletmenin sermaye ve likidite risklerini nasıl yönettiği konusunda okuyucuya sunulan bilgiler muhasebe standartlarının gerektirdiği zorunlu bilgilerin sunulmasının ötesine geçememektedir.

Örneğin, birçok şirket, risklerini minimize etmek için türev araçlar kullanmaktadır.

Ancak bu risklerin sadece raporların finansal araçlar bölümünde raporlanması, yatırımcılara işletmenin risklerini nasıl yönettiği konusunda yeterli bilgi sunamamaktadır. Bir başka önemli adım da, finansal tablolarda sunulan bilgilerle faaliyet raporlarındaki yorumlara dayanan ve stratejik bilgilerin arasında bağlantı kurulmasıdır. Yeni Türk Ticaret Kanunu ile faaliyet raporunun 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ve faaliyet gösteren anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ve şirketler topluluğundaki ana şirketler tarafından hazırlanması gerekmektedir. Faaliyet raporlarında sunulan yönetim görüşlerinin finansal raporlarda sunulan rakamlarla mutabakatının sunulması okuyuculara bu bilgileri yorumlamakta yardımcı olmanın yanı sıra, bilgiye olan güveni de arttıracaktır. Böylelikle, yatırımcıların beklediği anlaşılabilirlik ve tutarlılık sağlanmış olacaktır.

İşletmeler, finansal raporlarıyla; dünyanın en büyük pazarlarıyla iletişimini geliştirmek ve daha iyi sermaye tahsisi kararlarına katkıda bulunmak için yeni bir döneme girmiştir.

Bir işletmenin değerinin belirlenmesinde etkili faktörlerin arasında finansal tabloların yanı sıra, insan kaynağı, doğal kaynaklar, entelektüel kapital, rekabet gücü vs. gibi rakamsal olarak ölçülmesi kolay olmayan faktörler de yer almaktadır. İşletmelerin uzun vadeli planlarının anlaşılmasına yardımcı olacak ve sürdürülebilirlikleri ile ilgili yol gösterecek, nitelikli ve finansal olmayan, geleceğe yönelik bilgilerin kullanıcılarla paylaşılması konusunda bir görüş birliği oluşmaktadır. Uluslararası uygulamalarda şirket paydaşlarına ihtiyaç duydukları, sürdürülebilirlik, kurumsal performans, şirketin içinde bulunduğu ticari, sosyal ve çevresel riskler gibi konulara ilişkin değerlendirmeleri içeren finansal ve finansal olmayan bilgilerin bir arada sunulduğu entegre raporlama olarak adlandırılan raporlama tekniklerinin kullanıldığını gözlemliyoruz. Entegre raporlama akımları da önümüzdeki yıllarda şirketlerin faaliyet raporlarının daha da önem kazanacağına işaret ediyor.

Yukarıda belirtilen iyileştirme yöntemlerini sistematik hale getirmek ve bütün şirketler tarafından uygulanabilecek bir rapor şablonu oluşturmak üzere, Uluslararası Entegre Raporlama Komitesi (International Integrated Reporting Council ("IIRC")) kurulmuş ve dünya genelinden şirketlerin katılımıyla bir pilot program uygulanmaya başlanmıştır. Komite, 2013 yılı sonuna kadar taslak rapor şablonu oluşturmayı ve 2014 yılı boyunca bu taslağın test edilmesini planlamaktadır.

Bütün bu gelişmeler ışığında daha iyi raporlama sistemleri üzerinde çalışılması denetçiler, işletmeler ve yatırımcılar açısından finansal raporlamanın amacı ve özellikleri konusunda ortak anlayışlarını yansıtacak bir şekilde gelişmesi kaçınılmaz görünüyor. Kolay anlaşılır, karşılaştırılabilir, şirketin finansal durumunu, geçmiş yıla ilişkin faaliyetlerini, geleceğe ilişkin stratejilerini şeffaf bir biçimde ortaya koyan entegre raporlar, en iyi kurumsal araçlar olarak karşımıza çıkacağı benziyor.

Şirin Soysal

Mesleki Uygulama Bölümü
Başkanı, Şirket Ortağı
T: +90 216 681 90 00 - 9744
M: +90 533 581 54 81
E: ssoysal@kpmg.com

Bükre Bektaş

Denetim, Uzman
T: +90 216 681 90 00 - 9570
E: bbektas@kpmg.com

İkinci Yılında BDDK Yönetim Beyanı Uygulaması ve Yurtdışı Benzerlerinin Karşılaştırılması

Tanıl Durkaya

Uygulamanın ikinci yılında, geçen süre içerisinde yaşanan tecrübeler ve izlenimleri de dikkate alarak, BDDK Yönetim Beyanı uygulaması ile yurtdışı benzeri olan Amerika Birleşik Devletleri Sarbanes-Oxley (kısaca SoX) uygulamasını karşılaştırmak istedik. Sizler için faydalı olabilecek bu karşılaştırmaya ilişkin bilgileri yazımızın ilerleyen bölümlerinde bulacaksınız.

Her şeyden önce Yönetim Beyanı ile karşılaştırılacak olan yurtdışı örnek olarak SoX'un seçilmesinin temel sebebinin, bir şirketin iç kontrol ortamının etkinliği ve yeterliliğinin, şirketin kendisi tarafından yapılan çalışmalar sonrasında değerlendirilmesinin ilk ve en yaygın uygulaması olduğunu belirtelim. Her iki düzenleme için ele aldığımız başlıkları ve karşılaştırma sonuçlarını şu şekilde özetleyebiliriz.

	Türkiye – Yönetim Beyanı	Birleşik Devletler – SoX
Hangi şirketler düzenleme kapsamındadır?	Sadece bankalar	Halka açık tüm şirketler
Düzenlemenin yapılmasında etkili olan temel sebepler nelerdir?	Bankaların iç sistemlerinin etkinliğinin daha da artırılmasının sağlanması	ENRON Skandalı ardından halka açık şirketlerin nasıl yönetildiği ve finansal tablolarının güvenilir olup olmadığına ilişkin yatırımcıların güveninin sarsılması
Beyan sunma zorunluluğu kimdedir?	Yönetim Kurulu'nda	Şirket yönetiminde
Beyan kime sunuluyor?	Bağımsız Denetim Kuruluşuna	Kamuya
Kontrol ortamını sahiplenme ve geliştirme sorumluluğu kimdedir?	Yönetim Kurulu'nda	Şirket yönetiminde
Beyanı değerlendirecek şirket içi üst merci kimdir?	Sermaye sahibi	Sermaye sahiplerini temsilen Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulu
Bağımsız denetim kuruluşu kendi çalışmalarının sonuçlarını kime sunuyor?	Yönetim Kurulu'na	Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulu'na
Beyan kapsamında hangi süreçler yer alıyor?	Önemlilik kriteri dikkate alınarak belirlenmiş tüm finansal raporlama ve operasyonel iş süreçleri	Finansal raporlama ve finansal raporlamayı etkileyen temel süreçler
Beyan neyi kapsıyor?	Tüm süreçlerdeki iç kontrollerin etkinliğine, yeterliliğine ve mevzuata uyumluluğuna ilişkin değerlendirme sonucunu	Finansal raporlama sürecine ilişkin iç kontrollerin etkinliğine ve yeterliliğine ilişkin değerlendirme sonucunu
Kontrol ortamı içerisinde ne tür suistimallerin önlenmesi, suistimale yönelik kontrollerin etkinliğinin sağlanması ve beyana konu edilmesi bekleniyor?	Aktiflerin korunması da dahil tüm suistimallerin	Finansal raporların bilingi olarak yanıtıcı olmasını sağlamaya yönelik suistimallerin
Beyan hangi dönem veya tarih itibarıyla düzenleniyor?	Belirli bir tarihte, tüm bir takvim yılını kapsayacak şekilde düzenleniyor.	Belirli bir tarih itibarıyla düzenleniyor
Beyana ilişkin çalışmaların yürütülme ve sunum detayları nasıl tanımlanmış?	Üst seviyede Yönetmelik ve Genelgeyle	Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) tarafından yayımlanmış çok detaylı standartlarla
Düzenleme ne zamandır uygulamada?	Düzenleme: 2010, İlk Uygulama 2011	Düzenleme: 2002, İlk Uygulama: 2006
İlk uygulamadan bu yana kapsamlı değişiklik yaşandı mı?	Hayır	Evet

BDDK Yönetim Beyanı düzenlemesi kapsamında yapılan çalışmaların ardından 2013 yılının Ocak ayı sonunda bankalar ikinci kez Yönetim Beyanlarını hazırlayarak Bağımsız Denetim Kuruluşlarına sunacaklar.

Bu karşılaştırmalardan da anlaşılacağı gibi Yönetim Beyanı çalışmalarının kapsamı, SoX çalışmalarının kapsamından çok daha geniştir. Bu sebeple iç kontrol ortamının tüm süreçleri kapsayacak şekilde oluşturulması daha rahat hedeflenebilmektedir. Diğer taraftan etkin, yeterli ve uyumlu bir iç kontrol ortamı hedefine ulaşılması ve etkinliğin sürekli kılınmasının sağlanması sorumluluğu Yönetim Beyanı uygulamasında Yönetim Kurulu'nda, SoX uygulamasında ise bu sorumluluk şirket yönetimindedir. Organizasyonel, süreçsel ve mali açıdan tüm işlevsel yetkinin şirket yönetiminde olduğu günlük hayatta, iç kontrol ortamının oluşturulması ve etkinliğinin sürekli kılınmasının sorumluluğunun da şirket yönetiminde olması, iç kontrol ortamının geliştirilmesi amacıyla daha fazla yatırım ve düzenleme yapılmasının sağlanması aşamasında avantaj yaratabilmektedir. Şirket yönetiminin daha düşük ölçüde sahiplendiği bir iç kontrol ortamının etkinliğinin geliştirilmesinin önünde bazı zorluklar yaşanabilmesi olasıdır.

SoX uygulamasında beyanı veren taraf olan şirket yönetiminin ilk elden Yönetim Kurulu ve ayrıca kamuya karşı hesap verme sorumluluğu, iç kontrol ortamının şirket yönetimi tarafından daha etkin sahiplenilmesini ve benimsenmesi sonucunu destekleyebilir.

Buna karşın bu sorumlulukların Yönetim Kurulu'na verilmesi de, Yönetim Kurullarının faaliyetlere dönük işlevselliğini artırmada bir araç olarak görülebilir.

Yönetim Beyanı uygulamasında Yönetim Kurulu tarafından Bağımsız Denetim Kuruluşuna sunulan bir beyanın, içeriği değerlendirilerek bağımsız denetim raporu aracılığı ile tekrar Yönetim Kurulu'na geri bildirimde bulunulması, nihai üst karar ve aksiyon makamı açısından bir kapalı çevrim yaratmaktadır. SoX uygulamasında bu çevrim, beyanın şirket yönetimi tarafından verilmesi yoluyla engellenmiş gibi görünmekle birlikte, her iki durumda da, düzenleyici kurumların sürece yapıcı müdahaleleri iç kontrol ortamlarının etkinliğinin artırılmasındaki en önemli faydalı bileşen olarak kendini göstermektedir.

Sonuç olarak her iki düzenleme de şirketlerin iç kontrol ortamlarının geliştirilmesini ve paydaşların şirketlere daha güvenle bakmalarını sağlamak için oluşturulmuştur. Uygulama sürecinde elde edilen veriler ile süreç ve düzenlemelerin sürekli olarak geliştirileceği muhakkaktır. İyileştirici her uygulamada olduğu gibi bu gibi düzenlemelerde de nihai hedef, uygulamaların kuruluşlarca benimsenmesi ve içselleştirilmesidir. Bu benimsenme sağlandığı noktada her iki düzenlemenin de, düzenleyici açısından başarıya ulaştığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tanıl Durkaya

Bilgi Teknolojileri Danışmanlığı, Direktör

T: +90 216 681 90 35

M: +90 533 597 09 92

E: tdurkaya@kpmg.com

Orhan Akova

Nurgül Bilgiçer

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Yayımlandı

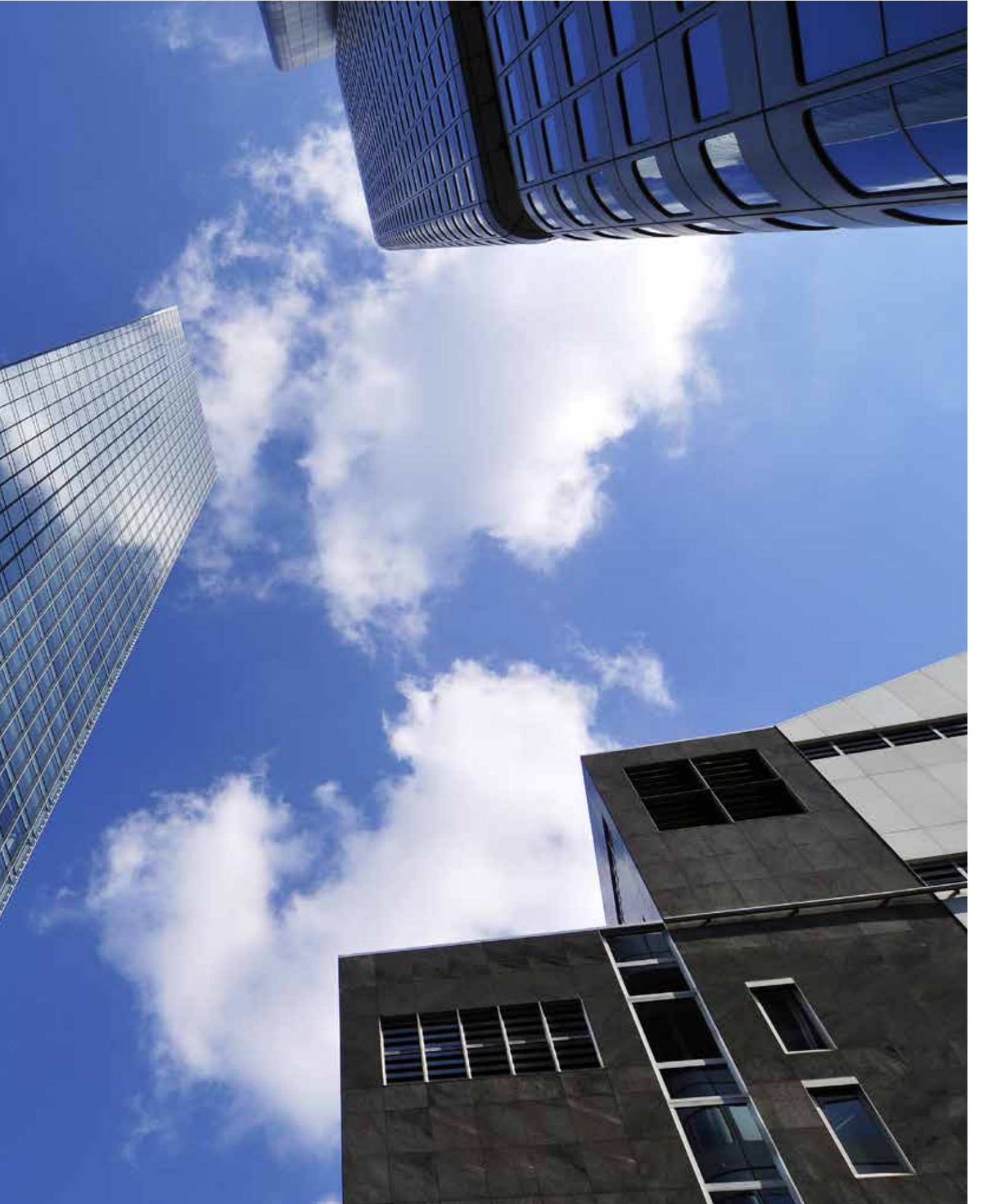
Türkiye’de kurulu finansal kuruluş olarak faaliyet gösteren finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve çalışma esasları ile finansal kiralama, faktoring ve finansman sözleşmelerine ilişkin usul ve esaslarını düzenlemek amacıyla hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nun 21 Kasım 2012 tarihli oturumunda kabul edilen 6361 sayılı “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu” (“Kanun”) 13 Aralık 2012 tarih ve 28496 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun’un yürürlüğe girmesiyle birlikte; finansal kiralama şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerini düzenleyen 10 Haziran 1985 tarih ve 3226 sayılı “Finansal Kiralama Kanunu” ile faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerini düzenleyen 3 Eylül 1983 tarih ve 90 sayılı “Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır. Finansal sektörde görülen değişiklikler ve uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlar neticesinde bu düzenlemelerin, söz konusu şirketlerin güvenilir ve etkin bir şekilde faaliyetlerini yerine getirebilmeleri yönünden yeterli olmadığı görülmüştür. Bahse konu şirketlerin günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilen yasal düzenlemeler çerçevesinde faaliyet göstermeleri ve ilgili

şirketlerin kuruluş ve faaliyetlerinin tek bir kanun çatısı altında düzenlenmesini teminen bu Kanun hazırlanmıştır.

1 Kasım 2005 tarih ve 25983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerinin gözetim ve denetimi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun (“BDDK”) görev ve yetkileri arasına girmişti. Kanun ile BDDK’nın görev ve yetkisi devam etmekle birlikte, BDDK tarafından yayımlanan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik (“Yönetmelik”) ile belirlediği bazı hususlara ilişkin hükümler Kanun’da yer bulmuştur.

BDDK tarafından yapılan basın duyurusunda da ifade edildiği üzere finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri; mali piyasaların derinleşmesinde, ülke ekonomilerinin kalkınmasında, KOBİ'lerin desteklenmesinde ve yeni sanayilerin doğmasında ve güçlenmesinde etkin rol oynayan finansal araçlardır. Kanun ile; söz konusu şirketler finansal kuruluş olarak tanımlanarak mali sistemimizin önemli bir parçasını oluşturdukları vurgulanmış ve şirketlerin kuruluş ve faaliyetlerini finansal kuruluş ciddiyetine yakışır bir biçimde yürütebilecekleri yasal altyapı ile etkin gözetim ve denetim sistemi oluşturulmuştur.

Kanun'la KOBİ'lere ve alternatif finansman arayışı içerisinde olan ticari işletmelere, ihtiyaç duydukları finansal hizmetleri bir bütün olarak verebilmeleri için finansal kiralama, faktoring ve finansman işlemlerinin tanımının uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Kanun; banka dışı mali sektörün gelişimine imkân verecek, rekabet eşitliğini sağlayacak ve sektöre ilişkin önyargıları bertaraf edecek düzenleyici hükümler getirilerek, şirketlerin etkin ve sağlıklı işleyen bir sistem içerisinde faaliyette bulunmaları amacıyla hazırlanmış ve Kanun'un ekonominin dinamik kanadını oluşturan KOBİ'ler başta olmak üzere ticari işletmelerin finansman ihtiyaçlarının giderilmesine önemli katkı sağlaması düşünülmüştür.

Kanun kapsamında, Türkiye'de kurulu finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri ile bankalarca yapılan faktoring işlemleri ile katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarınınca yapılan finansal kiralama işlemleri bulunmaktadır.

Bu çerçevede Kanun'la birlikte öne çıkan önemli hususlar ve değişiklikler aşağıdaki gibidir:

- Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin anonim şirket şeklinde kurulması ve kurucu ortak sayısının beşten az olmaması gerekmektedir. 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanunu anonim şirketlerin tek ortakla kurulmalarına izin verirken finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin en az beş ortakla kurulmaları şartı dikkat çekmektedir.
- Kanun'da Türkiye'de kurulacak bir şirketin nakden ve her türlü muvazaadan arif olarak ödenmiş sermayesinin en az yirmi milyon Türk Lirası olması zorunluluğu getirilmiştir. Bununla birlikte, hâlihazırda faaliyette bulunan finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerini Kanun'un yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde sermayelerini en az yirmi milyon Türk Lirası'na intibak ettirme zorunluluğu getirilmiştir. Şirketlerin asgari

ödenmiş sermayelerinin günün şartlarına uygun hale getirilerek faaliyetlerine finans kurumunun olman gerektirdiği güçlü sermaye ile devam etmelerinin sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca, kuruluş aşamasında planlanan faaliyetleri gerçekleştirme ehliyetinden yoksun, sisteme zarar verebilecek, etkin denetimi engelleyecek ve iyi yönetime sahip olmayan şirketlerin sektöre girmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır. Öte yandan, şirketlerin faaliyete geçebilmeleri için Kanun'da öngörülen asgari sermayelerinin yüzde beşi tutarında sisteme giriş payı ödemeleri hüküm altına alınmıştır.

- Şirketlerin işlemlerinden kaynaklanan alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen ancak, miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla BDDK tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde şirketlere karşılık ayırmak zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu zorunluluk BDDK tarafından daha önce Yönetmelik ve tebliğ yoluyla düzenlenmişti.

- Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri için büyük önem arz eden, ayrılacak karşılıkların kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirilebilir gider olarak dikkate alınabilmesine dair Kanun'da herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

- Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde işlemlerini muhasebeleştmeleri ve finansal raporlarını düzenlemeleri gerekecektir. Ayrıca, şirketlerin bağımsız denetimi Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde yapılacaktır.

- Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri her ne ad altında olursa olsun şube dışında teşkilatlanmaya gidemeyecekler ve acentelik veremeyeceklerdir. Yönetmelik'te şube dışında temsilcilik yapılmasına izin verilirken Kanun'la temsilcilik yoluyla teşkilatlanma olanağı kaldırılmaktadır. Bu durum özellikle faktoring şirketlerinin yapılanmalarını büyük ölçüde etkileyecektir.

- Kanun'un tasarı aşamasında tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olan Finansal Kiralama Şirketleri Birliği, Faktoring Şirketleri Birliği ve Finansman Şirketleri Birliği olarak ayrı ayrı üç birliğin kurulması öngörülürken, yasalaşan Kanun'da Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği adı altında tek bir birlik kurulması hükme bağlanmıştır. Birlik, Kanun'un yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde kurulacaktır. Ayrıca, şirketlere faaliyet izni aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde Birliğe üye olma zorunluluğu getirilmiştir.

- Finansal kiralama şirketlerine, operasyonel kiralama (faaliyet kiralaması), alt kiralama yazılımların kiralanması, satın geri kiralama gibi faaliyetlerde bulunmalarına olanak sağlanarak sektöre yeni ürünler kazandırılmış ve yurtdışından ülkemize yapılan finansal kiralama işlemlerinde, süre, tescil gibi konularda uygulamanın önünü açacak yeni hükümler yürürlüğe konulmuştur.

Bu bağlamda, Kanun'la finansal kiralama şirketlerine operasyonel kiralama yapabilmeye (faaliyet kiralaması) hakkı verilmiştir. Ancak, finansal kiralama şirketlerince yapılan faaliyet kiralaması işlemleri hakkında Kanun'un finansal kiralama işlemlerine ilişkin hükümleri uygulanmayacaktır.

Kanun'la birlikte finansal kiralama şirketlerinin müşterileri ile yapacağı sözleşmeler çerçevesinde ve yaptığı işlemin bir parçası olarak müşterilerine ilave finansman sağlamak amacıyla toplamı ödenmiş sermayesinin yüzde birini geçmeyecek şekilde nakdi kredi kullandırmalarına izin verilmiştir.

Patent gibi fikri ve sınai haklar hariç olmak üzere bilgisayar yazılımlarının çoğaltılmış nüshaları finansal kiralama sözleşmelerine konu edilebilecektir.

Bütünleyici parça veya eklenti niteliklerine bakılmaksızın asli niteliğini koruyan her mal tek başına finansal kiralama sözleşmesinin konusu olabilecektir.

Yolcu ve yük taşıma faaliyetinde bulunan havayolu şirketlerine hava taşıma araçlarının, motorlarının ve bunların aksam ve parçalarının; kurulu bulunan ülke mevzuatına göre bunları kiralama yetkisini haiz olan şirket, kuruluş ve finansal kiralama şirketleri tarafından en az iki yıl süreyle yurtdışından kiralanması da finansal kiralama sayılacaktır.

Bütün ortakları Türkiye'de kurulu finansal kiralama şirketi olmak kaydıyla, kuruluş ve faaliyet izni almaksızın sadece bir gemi kiralamak üzere finansal kiralama şirketi kurulabilecektir.

Kanun'la birlikte satın geri kiralama işlemleri Kanun kapsamına alınmış, satın geri kiralama yöntemi ile yapılan kiralama sözleşmeleri kapsamında kiralanın taşınmazların sözleşme süresi sonunda kiracı adına tapuya tescilinin tapu harcından istisna tutulduğu belirtilmiştir.

Yurt dışından yapılacak finansal kiralama sözleşmeleri Birlik tarafından tescil edilecek ve yurt dışından yapılacak finansal kiralamalara ilişkin usul ve esaslar Kurul'un uygun görüşü alınmak suretiyle Birlik tarafından belirlenecektir.

Kanun, "Finansal Kiralama Kanunu"nda belirtilen sözleşmenin noter huzurunda yapılması gerekliliğini ortadan kaldırmış olup, sözleşmenin

yazılı olarak yapılmasını yeterli kabul etmiştir. Özel bir sicile kayıtlı olmayan taşınır mallara ilişkin sözleşmeler Birlik tarafından tutulacak özel sicile tescil edilecektir. Söz konusu özel sicil herkese açık olacak ve hiç kimse sicildeki bir kaydı bilmediğini ileri süremeyecektir. Ayrıca, taşınmaz mallara ve özel sicili bulunan taşınır mallara ilişkin sözleşmeler kiralayan tarafından Birliğe bildirilir.

Sözleşmede açıkça belirtilmek kaydıyla, sözleşme konusu mal henüz imal edilmemiş veya kiracıya teslim edilmemiş olsa dahi, sözleşme tarihinden başlamak üzere kira bedellerinin tahsiline imkân tanınmıştır.

- Kanun'la faktoring işleminin çerçevesi uluslararası uygulamalara paralel olarak yeniden düzenlenmesi ve faktoringin, işletmelerin finansal ihtiyaçlarını hızlı, esnek ve güvenilir şekilde karşılayabilecekleri enstrüman haline getirilmesi hedeflenmiştir. Faktoring işlemlerinde eksikliği hissedilen merkezi fatura kayıt sistemi hayata geçirilerek faktoring işleminde sadece mal veya hizmet satışına dayanan alacakların şirketler tarafından finanse edilmesinin sağlanması, mükerrer fatura kullanımının ise engellenmesi amaçlanmıştır.
- 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'den aldıkları yetkiye istinaden ikrazatçılık faaliyetinde bulunanların Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Kanun'da sayılı faaliyetlerden birini yürütmek amacıyla BDDK'ya başvuruda bulunabilecekleri, bu süre içinde mevcut sözleşmelerinden kaynaklanan alacaklarının tahsiline yönelik işlemler dışında yeni bir ikrazatçılık faaliyetinde bulunamayacakları ve BDDK'ya başvurmayan veya başvurduğu halde gerekli izinleri alamayanların ikrazatçılık faaliyetlerinin kendiliğinden sona ereceği hükme bağlanmıştır.

Finansal piyasalarda meydana gelen gelişmeler ve uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlar neticesinde finansman sistemi içinde yer alan finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin güvenilir ve etkin bir şekilde faaliyetlerini yerine getirebilmesini sağlamak amacıyla hazırlanan bu Kanun'un banka dışı finans sektöründe olumlu gelişmelerin önünü açacağını öngörmekteyiz.

Orhan Akova

Denetim, Şirket Ortağı

T: +90 216 681 90 12

M: +90 533 281 27 74

E: oakova@kpmg.com

Nurgül Bilgiçer

Denetim, Müdür

T: +90 216 681 90 83

M: +90 533 599 18 95

E: nbilgicer@kpmg.com

FATCA Gündemi

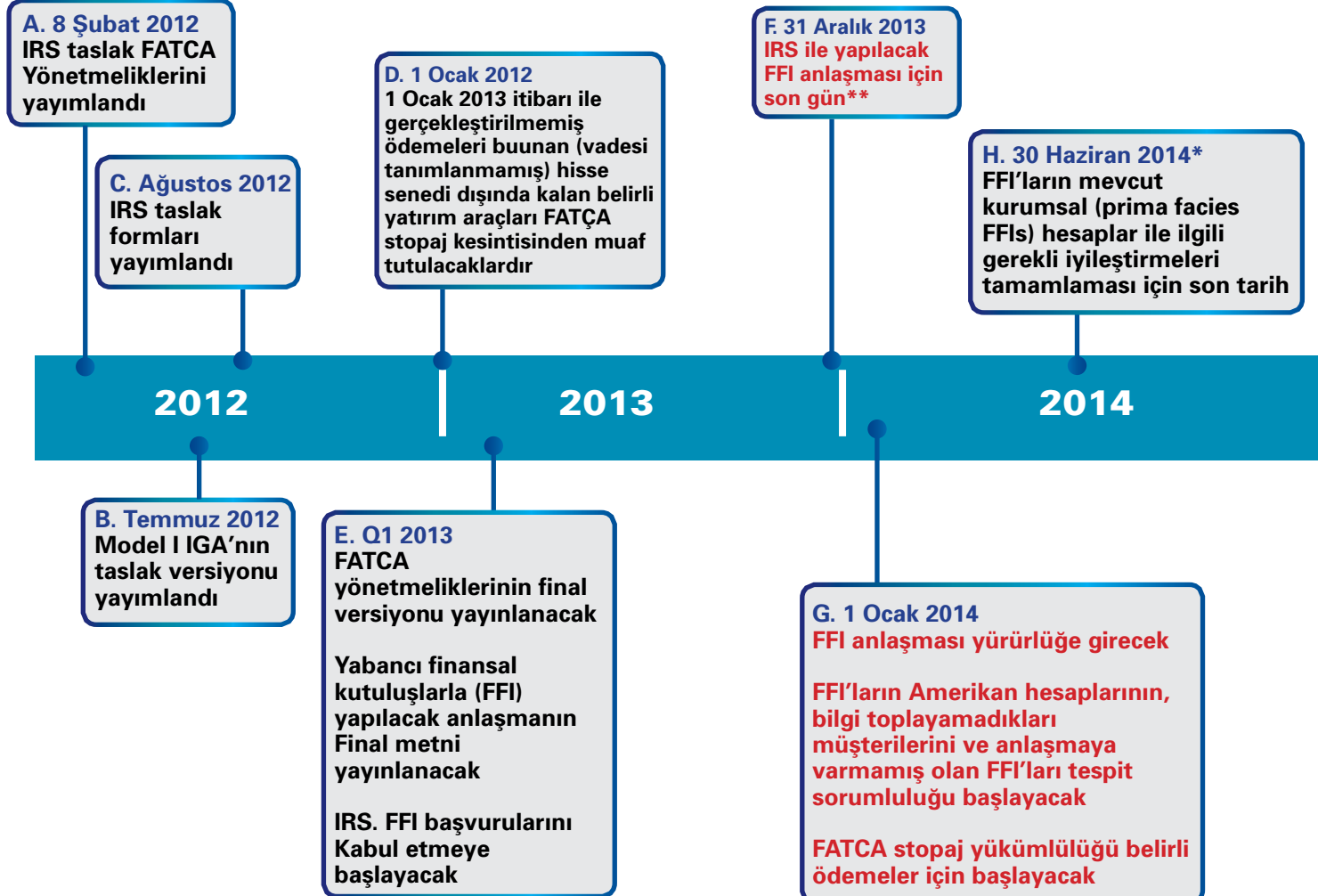
Göktürk Tamay

FATCA gündeminde geçtiğimiz üç ayda özellikle Kasım ayı içerisinde yabancı finansal kuruluşlar açısından oldukça önemli gelişmeler yaşandı. Bu gelişmelerin en önemlisi IRS'in (Internal Revenue Services – Amerikan Gelir İdaresi) FATCA zaman çizelgesi üzerinde ertelemelere yönelik beklentileri karşılayacak değişiklikleri ilan etmesi oldu.

Türkiye'de yer alan finansal kuruluşlar tarafından da FATCA yönetmelikleri açısından en çok merak edilen konulardan bir tanesi olan yeni zaman çizelgesine ilişkin en dikkat çekici nokta, IRS ile yabancı finansal kuruluşların yapacağı anlaşma için son tarihin 2013 yılı sonuna alınmış olması olarak değerlendirilebilir. Son düzenlemeye göre 2013 ve 2014 yılındaki hesapları içerecek ilk raporlamanın da 2015 yılı Mart ayı sonunda yapılması planlanıyor.

Amerikan Maliye Bakanlığı tarafından yine Kasım ayı içerisinde yapılan bir diğer önemli açıklama da FATCA düzenlemeleri üzerinde anlaşmaya varmak üzere olduğu ülkelerle ilgili idi.

Amerikan Maliye Bakanlığı, 8 Kasım tarihinde yaptığı açıklama ile dünya genelinde içlerinde "offshore cenneti" olarak bilinen birçok ülke ile birlikte dünyanın ekonomik gücünü oluşturan lokomotif ülkelerin de birçoğunun yer aldığı 50'nin üzerinde ülke ile FATCA düzenlemelerine uyum anlaşmalarının yapıldığını veya yapılmak üzere olduğunu duyurdu.

Her ne kadar Türkiye'nin ismi bu ülkeler içerisinde geçmese de, bu açıklama ile ABD'nin FATCA düzenlemeleri ile ilgili öncelikli olarak anlaşmaya varmayı hedeflediği, ekonomik açıdan büyük olan veya "offshore cenneti" olarak nitelendirilen ülkeler ile ilgili stratejisinin başarıya ulaştığı görülmüş oldu. ABD, Amerikan kaynaklı gelirler üzerindeki stopaj kozunu bu elliye aşkın ekonomik açıdan etkin ülke üzerinden kullanarak, diğer ülkeleri de anlaşmaya yaklaşma konusunda daha kolay ikna etmeyi hedefliyordu ve yapılan bu açıklama ile FATCA'nın etkilerinden kaçış yolu kalmadığı resmi olarak duyurulmuş oldu. Bu durum henüz görüşmelere başlamamış olan Türkiye için de çemberin giderek daraldığını gösteriyor.

Amerikan Maliye Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre Birleşik Krallık ile devletlerarası karşılıklı anlaşma sağlandı. 2013 yılı başına kadar anlaşma sağlanmasa beklenen ülkeler arasında ise; Fransa, Almanya, İtalya, İspanya, Japonya, İsviçre, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Guernsey, İrlanda, Man Adası (Isle of Man), Jersey, Meksika, Hollanda ve Norveç yer alıyor.

Devletlerarası anlaşma konusunda önemli yol kaydedilen ülkeler arasında; Arjantin, Avustralya, Belçika, Cayman Adaları,

Kıbrıs, Estonya, Macaristan, İsrail, Kore, Liechtenstein, Malezya, Malta, Yeni Zelanda, Slovakya, Singapur ve İsveç sayılıyor.

Devletlerarası anlaşma konusunda çeşitli çözümler üzerinde uzlaşma sağlanmaya çalışılan ülkeler ise; Bermuda, Brezilya, Birleşik Krallık Virgin Adaları, Şili, Çek Cumhuriyeti, Cebelitarık, Hindistan, Lübnan, Lüksemburg, Romanya, Rusya, Şeyseller, St Martin, Slovenya ve Güney Afrika olarak belirtiliyor.

Amerikan Maliye Bakanlığı, belirtilen bu ülkelerin yanı sıra Arap Yarımadası'nda da FATCA düzenlemelerine ilişkin anlaşma zemini aradığını ayrıca belirtiyor ve öncelikle Katar Merkez Bankası ile Aralık ayı içerisinde bir ön toplantı yapacağını duyuruyor.

Yine Kasım ayı içerisinde IRS, Model 2 olarak bilinen versiyon için devletlerarası taslak anlaşma metnini yayımladı. Daha önce İsviçre ve Japonya ile prensipte anlaşmaya varıldığı duyurulan Model 2 versiyonu, daha çok yabancı finansal kuruluşların yerel mevzuatlarla raporlama yapacakları bir model üzerinde duruyor. Dolayısıyla Model 2, Japonya örneğinde olduğu gibi tüm finansal kuruluşlarını direkt olarak IRS ile anlaşma yapmaya yönlendirmeyi değil, finansal kuruluşların IRS'e kaydolup uyum konusunda

yerel mevzuatlarla mutabık kalacakları bir anlaşma modelini tercih eden devletlerin uygulayacağı versiyon olarak görülüyor. Bunun yanı sıra Model 2'yi seçen ülkelerde yer alan yabancı finansal kuruluşlar için ilk etapta Model 1'de yer alan stopaj kesintisi avantajından faydalanılamayacağı anlaşılıyor.

Öne çıkan bu gelişmeler göz önüne alındığında FATCA uyum sürecinde Türkiye olarak biraz daha hızlı hareket etmemiz gerektiği görülüyor. Henüz bu konuyu gündemlerine almamış olan finansal kuruluşlar var ise, geç kalmadan bir an önce ön değerlendirme çalışmalarına başlamaları; süreci zamanında ve etkin bir şekilde yönetmeleri açısından oldukça önem taşımaktadır.

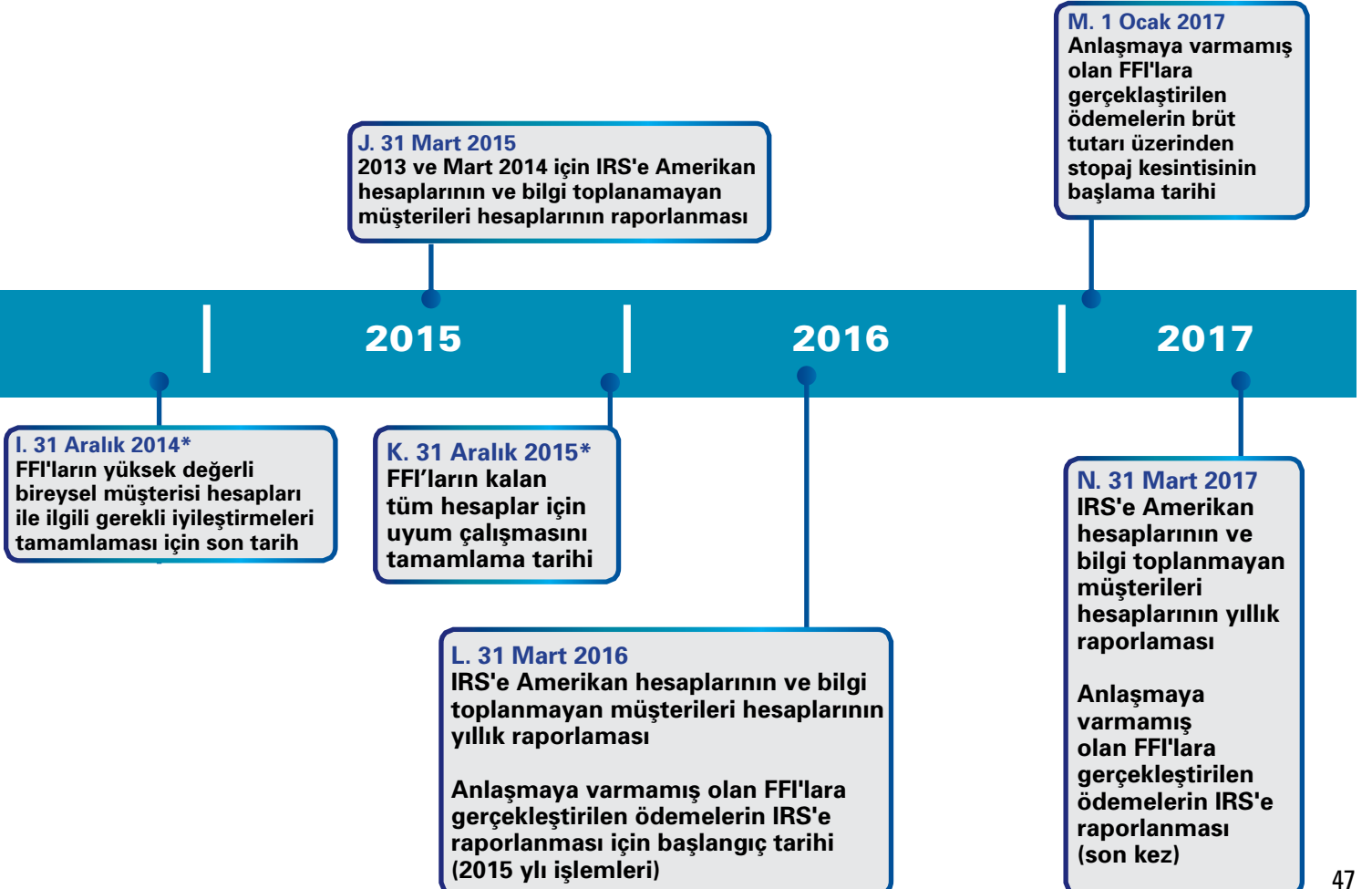
Göktürk Tamay

Danışmanlık, Müdür

T: +90 216 681 90 00 - 9448

M: +90 533 581 94 78

E: gtamay@kpmg.com

LİKİDİTE: BASEL KRİTERLERİNİN YENİ YÜZÜ

Bankaların belli bir süredir gündem maddesi olan Basel II uygulamalarıyla ilgili tartışmaların külü henüz soğumamışken Basel III ve getireceği yeni yükümlülükler bankaların dikkatini çekmeye devam edeceğe benziyor. Unutmamak gerekir ki, Basel Bankacılık Denetim Komitesi (Basel Komitesi) bu yeni paketini özünde 2000’li yılların sonlarında yaşanan krizlerden kazandığı, hafızalarda yeri halen taze olan tecrübelerden yola çıkarak hazırladı. Bu özelliği ile de bu yeni paketin bankalara daha ihtiyatlı olma yönünde ek yükümlülük ve yeni sorumluluklar getirecek olması sanırım şaşırtıcı olmayacaktır.

Gökçe Adıgüzel

Ancak bu krizlerde yaşananlar kaybedilen sermayenin bir anlamda bankaların kaybettiği kanın kendisi kadar, bu zor zamanlarda nefes almaya ihtiyaç duyulan havanın yani likiditenin de hayatta kalmak için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuş olacak ki; bu yazıda Basel Komitesi’nin hep tartışılan sermaye yeterlilikle ilgili gerekliliklerini değil likidite ile ilgili getirdiği iki yeni kavramı önemi dolayısıyla ele alacağız: Likidite Karşılama Oranı (the Liquidity Coverage Ratio (LCR)) ve Net İstikrarlı Fonlanma Oranı (the Net Stable Funding Ratio (NSFR)). Bu yeni likidite gerekliliklerinin bankalara sermayeyle ilgili olanlardan daha büyük maliyetler getireceği şimdiden tartışılan

bir konu olmakla beraber öncelikle belki ne olduklarını, amaçlarını ve bankaların bu yükümlükleri nasıl yerine getirebileceklerini anlamak faydalı olacaktır.

LCR’nin ters şoklara karşı bankaların direncini güçlendirmek amacıyla tasarlanmış bir likidite yükümlülüğü olduğu söylenebilir. Bu oran bankaların, gelecek en az 30 günlük sürede ani ve sert nakit çıkışlarını (stres şartları) karşılayacak yeterli oranda yüksek kaliteli likit varlık (nakit, DİBS ya da diğer likit menkul araçlar gibi) tutmalarını gerekli kılmaktadır.

Bu 30 günlük dönem için yapılacak hesaplamada başlıca stres şartları olan aşağıdaki durumlar sonucu oluşacak nakit çıkışları dikkate alınmaktadır:

• vadesiz ve vadesine 30 gün kalan müşteri mevduatının (retail deposits) ülke ve bankaya özel şartlara bağlı olarak müşteri ve KOBİ mevduatlarının istikrarlı kabul edildiği durumlarda %5'ten, daha az istikrarlı değerlendirildiği durumlarda %10'dan az olmayacak bir

oranının bankadan çekilmesi,

- operasyonel bir ilişkisi olduğu (takas, emanet, nakit yönetimi gibi) müşterilerine ait kurumsal/banka mevduatlarının (wholesale deposits) %25'inin bankadan çekilmesi,
- kurumsal ve kamu sektörü mevduatının %75'inin bankadan çekilmesi,
- diğer tüm kurumsal/banka mevduatlarının (wholesale deposits) %100'ünün bankadan çekilmesi,
- banka tarafından verilen taahhütlerin %5 ile %100 arasında ödemeye hazır hale getirilmesi,

- güvence ve teminat altına alınmış kredilerden gelecek kısmi zararın tanzimi,
- artan piyasa dalgalanmalarına karşı doğan ek teminat gerekliliklerini yerine getirecek olmanın etkisi,

- bankanın kendi kredi risk notunda üç kademe düşme olması halinde katlanacağı sözleşmelerinden kaynaklanacak nakit çıkışları ve ek teminat sağlama gerekliliklerinin etkisi.

Bankaların 30 günlük bir dönem için bu şekilde bulunacak nakit çıkışlarından aşağıdaki nakit girişlerini netleştirmesine izin verilmektedir:

- müşteri ve KOBİ mevduatlarından gelecek nakit girişlerinin %50'si (yeni kredi tahsisi ya da mevcut taahhütlerin yerine getirilmesi için)
- Finansal olmayan kurumlardan gelen nakit girişlerinin %50'si ve
- Finansal kurumlardan gelecek nakit girişlerinin %100'ü.

Ancak her halükârda netleştirilecek nakit girişlerinin, nakit çıkışlarının %75'inden fazla olmasına izin verilmemektedir.

Bu şekilde gelecek 30 gün için hesaplanacak nakit çıkışlarının en az %100'ünü karşılayacak oranda bankalarca yüksek kaliteli likit varlık tutulması zorunlu hale gelmiştir. Bu elde tutulacak varlıklar da iki kademeye ayrılmıştır.

İlk kademe nakit, Merkez Bankası mevduat ve rezervleri, sermaye ağırlığı sıfır olarak değerlendirilmiş devlet borçlanma senetlerinden oluşmakta olup bu varlıklar hesaplamada bir limit olmaksızın tam değerlerinden dikkate alınmaktadır.

İkinci kademe ise varlığa dayalı menkul kıymet, yüksek kaliteli finans kurumları dışındaki kurumların bonoları (en az AA olarak derecelendirilmiş olan) ve sermaye

ağırlığı %20 olarak değerlendirilmiş devlet borçlanma senetlerinden oluşmakta olup bu varlıklar hesaplamaya katılımı bankanın toplam yüksek kaliteli likit varlıklarının %40'tan fazlasını oluşturamayacak şekilde sınırlandırılmıştır. Tüm bu ikinci kademe likit varlıklar dikkate alınırken ayrıca değerleri üzerinden %15 iskontoya tabi olacaklardır.

NSFR ise daha yapısal bir ölçü olup bankanın en az orta ve uzun vadeli ihtiyaç duyulan borçlanmasını (bankanın varlıklarının cinsine göre belirli ağırlıklandırma yapılarak hesaplanan) karşılayacak yeterli düzeyde sabit fona (bankanın yükümlülüklerini cinsine göre belirli indirim oranları uygulayarak hesaplanan) sahip olmasını gerektirmektedir.

Bu yeni likidite oranlarının oluşturulmasıyla Basel Komitesi bankaların ters şoklara karşı güçlendirilmesini, varlık ve yükümlülükleri arasındaki yapısal uyumsuzlukların ortadan kaldırılması ve kısa vadeli alternatifler yerine daha istikrarlı borçlanma kaynağı olan orta ve uzun vadeli kaynaklara eğilimi teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

YENİ LİKİDİTE ORANLARININ BANKALARA OLASI ETKİLERİ

Basel III paketi kapsamında likidite oranlarını sağlayamayan bankaların bilançolarını düzenlemeleri gerekecektir. Bu düzenleme, bilançoların varlık tarafında daha fazla yüksek kaliteli likit varlık tutmak ve bazı verilen kredilerin vadelerinin kısaltılması şeklinde; yükümlük tarafında ise daha fazla müşteri mevduatı (retail deposits) ve daha uzun vadeli kurumsal/banka mevduatı (wholesale deposits) tutulması şeklinde olması beklenmektedir. Bu durum banka varlıklarından elde edilecek kazancı düşürürken yükümlülüklerinin maliyetlerinin artmasına sebep olacağı düşünülebilir.

“Likidite pozisyonlarını korumak ya da iyileştirmek isteyen bankaların çoğunun benzer önlemleri aynı zamanda almaya teşebbüs edecek olmalarının bu bankalara karşı bir piyasa hareketine sebep olabileceği ve bu sebepten ek maliyetlerin oluşabileceği de ayrıca dikkate alınması gereken diğer bir husustur.”

Daha özelde birçok banka için ilk olarak LCR ve NSFR oranlarının yerel/solo ve global/konsolide olarak hesaplanması, izlenmesi ve raporlanmasını sağlayacak bilgi ve raporlama sistemlerin kurulması gerekli olacaktır.

Bu kapsamda bankaların stres ve davranışsal varsayımlarının kullanıldığı hesaplamaları yapmaları için gerekli olduğu kadar likidite oranlarının geleceğe dönük değerlendirmelerini yapabilecekleri bilgi, süreç ve sistem gerekliliklerini yerine getirmek zorunda olacaklarını düşünmek sanırım yanlış olmayacaktır. Ayrıca, bu sistemlerin likidite pozisyonlarının yönetilmesinde kullanılacak alternatifleri değerlendirmekte ya da bu pozisyonda yapılacak muhtemel düzenlemelerin etkilerini önden gösterecek özelliklere de sahip olması gerektiği de düşünülmelidir.

Basel III likidite oranlarının uygulanmasıyla ilgili olarak yasal zorunluluk olmadan önce bankaların bu iki oranla ilgili durumlarının takip edilebilmesi için kendi bankacılık otoritelerine raporlama yapacakları bir “gözlem dönemi” öngörülmüştür. Bu anlamda birçok ülkede LCR'nin, 2014'e kadar sürecek gözlem döneminden sonra 1 Ocak 2015 yılından sonra NSFR'nin ise 2017 yılına kadar devam edecek gözlem dönemi sonunda 1 Ocak 2018'den sonra asgari standartlar olarak uygulanması hedeflenmektedir.

Sonuç olarak, Basel III'ün likidite ile ilgili getirdiği gerekliliklerin etkileri ülkeden ülkeye değişebileceği gibi bankaların kendi yapılarına

ve ya global yapılarına göre bile değişiklik arz etmektedir. Türkiye gibi mevduat vade yapısı nispeten daha kısa olan ve yüksek kaliteli varlık tanımına girecek finansal araçların daha kısıtlı olduğu ülkelerde bu minimum likidite oranına uyum için yapılacak düzenlemelerin etkisinin maliyeti daha yüksek olacağı söylenebilir.

Diğer yandan likidite oranlarına uyum için öngörülen aktif pasif yapısının karlılık üzerine etkileri ve hatta bankaların bu uyum için aynı zamanda beraber hareket etmelerinin piyasa üzerinde maliyet artırıcı etkisi uygulamalarda birçok tartışma doğuracağı kesindir. Gerekli sistem ve altyapı yatırımları da bankaların ayrı bir zaman ve kaynak harcayacağı ve şimdiden planlamalarda dikkate alınması gereken önemli bir husustur. Tüm bu özellikleri ile yeni likidite oranlarının banka yönetimlerinin gündeminde hak ettiği yeri kısa zamanda alacağı düşüncesindeyiz.

Gökçe Adıgüzel

Denetim, Kıdemli Müdür

T: +90 216 681 90 77

M: +90 533 297 61 76

E: gadiguzel@kpmg.com

European Market Infrastructure Regulation ("EMIR")

EMIR (Avrupa Piyasası Türev Ürünler Altyapı Düzenlemesi) nedir?

Bear Stearns, Lehman Brothers ve AIG gibi büyük şirketlerin yaşadıkları krizler neticesinde yıkılışları ile birlikte, karşı taraf risk değerlemesi ile yeterli sermaye yapısına sahip olunmamasının ve bunlarla ilgili olarak da tezgâh üstü piyasası türev işlemlerinde önemli sorunlar yaşandığı daha çok göz önüne çıkmıştır.

Duygu Avcı

9 Şubat 2012 tarihi itibarıyla Avrupa Konseyi ve Parlamentosu türev işlem piyasalarının dengesi, şeffaflığı ve etkinliği ile ilgili düzenleme yapmak konusunda görüş birliğine varmıştır. Bu düzenleme Avrupa finans piyasaları için daha güvenli ve ses getiren bir çalışma özelliğindedir.

EMIR düzenlemesi ile Merkezi Takas Kuruluşları ve Risk Azaltımı Teknikleriyle risklerin sınırlandırılması, Türev Kayıt Kuruluşları aracılığıyla şeffaflığın artırılması ve Merkezi Karşı Taraflar'ın finansal sağlamlığının temin edilmesi amaçlanmaktadır. Yeni düzenleme çerçevesinin, tezgâh üstü türevlerin alım satımından kaynaklanan riskleri azaltması öngörülmektedir.

Düzenleme, Avrupa'daki tüm türev işlemleri ile ilgili bilgilerin İşlem Veri Tabanı'na ve Avrupa Sermaye Piyasası Otoritesi'ni ("ESMA") de içine alan tüm denetleyici kuruluşlara akışını, kural koyucu ve denetleyicilere piyasada neler olup bittiği hakkında net bir bakış açısı edinme imkânını sağlamaktadır.

Piyasa büyüklüğü nedir? Piyasa hangi ürün çeşitlerini içermektedir?

Tezgâh üstü piyasa türev işlemleri tüm türev piyasasının %95'ini oluşturmaktadır. Avrupa'da 2011 yılında açık tezgâh üstü türev işlemi nominal tutarı 540 trilyon Avro ile 707 trilyon Avro aralığında gerçekleşmiştir.

Tezgâh üstü piyasası türev işlemleri değişik karakterlere sahip varlığa çeşitli etkileri olan (faiz oranı, kredi, sermaye, kur farkı, emtia) hedge, yatırım veya spekülasyon amaçlı kullanılmak üzere geniş çeşitlilikte ürün gamına sahiptir.

Düzenlemenin amacı nedir?

EMIR Eylül 2009 tarihinde Pittsburg'da düzenlenen G20 liderler zirvesinde yapılan anlaşmaya dayanmaktadır.

Anlaşmaya göre 2012 yıl sonuna kadar, standartlaşmış tezgâh üstü piyasası türev işlemleri merkezi karşı taraflar yolu ile takas edilmelidir uygulaması başlamalıdır. Buradaki amaç tezgâh üstü piyasa türev işlemlerindeki sistematik riski minimize edebilmektir. Diğer bir deyişle piyasada bulunan büyük oyuncuların domino etkisinden korunması hedeflenmektedir (Örneğin Lehman Brothers, Eylül 2008).

Avrupa'daki bu düzenleme Amerika Birleşik Devletleri'nde yasalanan tüketici koruma yasası Dodd Frank'in VII. maddesi ile eşdeğerdir.

Finansal kriz sonrası diğer kanunlardan farklı olarak EMIR sadece bankacılık sektörü ile ilişkili olmayıp reel sektörü de hedef almaktadır.

Finans sektörü için bekleyen düzenlemeler (özellikle Dodd Frank, EMIR ve Basel III) dolaysız olarak şirketler üzerinde etkilidir. Dodd Frank ve EMIR standartlaşmış türev işlemlerinin merkezi olarak takas edilmesini öngörürken, Basel III türevlerden kaynaklanan risklerin sermaye yeterliliği üzerindeki etkilerini düzenlemektedir.

EMIR'in temel özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Merkezi Karşı-Taraflar (Central Counterparties) aracılığıyla merkezi taraflar arasında gerçekleşen "makul" tezgâh üstü türev piyasaları türev işlemlerinin zorunlu takas süreci

• Merkezi olarak takas edilmemiş türev işlemlerinin risk yönetimine ilişkin gereklilikleri

• İşlem veritabanına yapılan tezgâh üstü piyasası türev işlemleri ile tüm döviz- işlemlerinin zorunlu raporlamaları

• Merkezi Karşı-Taraflar ve işlem veri tabanlarının yetkilendirilmesi, kayıt süreci ile tanımlanması ile onların gözetimi
Aşağıdaki sayılan kriterleri sağladığı takdirde, tezgâh üstü piyasası türev işlemlerinin takas sürecinde bir Merkezi Karşı Taraf kullanılmak zorundadır:

• ESMA'nın (European Securities and Markets Authority) önerisi uyarınca, Komisyon tarafından takas yapma yükümlülüğüne tabi olduğu bildirilen bir grup türev enstrümanı ("Özellikli/Nitelikli karşı-taraf")

• Aşağıda yer alan kategorilerden herhangi

birisine giren ("Özellikli/Nitelikli karşı-taraf") her iki taraf için:

1) Mali sektörde faaliyet gösteren karşı-taraflar, örneğin yatırım firmaları, kredi kuruluşları, sigorta firmaları, reasürans firmaları, emeklilik fonları ve yetkilendirilmiş ya da kayıtlı araçlar tarafından yönetilen alternatif yatırım fonları

2) Tezgâh üstü piyasası türev işlemleri ile hazine fonlama setleri, Komisyon tarafından belirlenen takas yapma eşliğini aşan Avrupa Birliği sınırları içinde kurulmuş reel sektördeki karşı taraflar

3) Avrupa Birliği Sınırları içinde kurulmuş olmak kaydıyla takas yapma yükümlülüğüne tabi olan Avrupa Birliği üyesi olmayan diğer ülkeler (Bir tezgâh üstü piyasası türev işlemi iki taraf arasında gerçekleşmesine rağmen, Avrupa Birliği üyesi olmayan diğer ülkeler aşağıdaki şartların olması durumunda takas yapma yükümlülüğüne tabi olacaklardır:

• Yapılan kontratın Avrupa Birliği içinde dolaysız, önemli ve gözlemlenebilir bir etkiye sahip olması

• Takas yapma yükümlülüğünün ilgili EMIR düzenlemesinin yaptırım gücünün yeterli düzeyde olması

Takas yapma yükümlülüğüne tabi olan kontratlar ya Avrupa Birliği merkezi karşı tarafları vasıtasıyla ya da tanınmış/genel kabul edilmiş Avrupa Birliği üyesi olmayan bir ülkenin merkezi karşı tarafı vasıtasıyla takas edilmelidir.

Çift taraflı takas edilen kontratlar

Bir merkezi karşı taraf vasıtasıyla takas edilmemiş, mali ya da reel sektörde faaliyet gösteren karşı taraflar arasında gerçekleşmiş tezgâh üstü türev işlemleri, karşı taraf kredi riski ile operasyonel riski azaltmayı hedefleyen aşağıda sayılmış yükümlülüklerle tabi olacaktır:

sadece girilen yeni işlemlere uygulanmayacak olup, devam eden işlemin tadil edilmesi ya da feshedilmesi durumlarında da uygulanacaktır. Raporlama yükümlülüğü, kontratın süresinin dolması, tadil edilmesi ya da feshedilmesini takip eden ilk iş gününden daha sonra olmayacak şekilde yerine getirilecektir.

ESMA ve Ulusal Gözetim Kuruluşları gibi yetkili makamlar işlem veritabanı kuruluşları tarafından kayıt altına alınan işlem bilgilerini giriş hakkına haiz olacaklardır.

2) Merkezi karşı taraf ve işlem veri tabanı kuruluşları

Bir Avrupa Birliği üyesi merkezi karşı tarafı kurulduğu üye devletin ilgili yetkin kurumuna yetki için başvuruda bulunacaktır. Yetkinin verilip verilmemesine ilişkin karar verme sürecinde, üyeleri ESMA ile aday merkezi karşı tarafının önemli faaliyet göstereceği üye ülkelerin uzman yetkililerini de içerecek devletin yetkili makamı, kurulacak, yönetilecek ve belirli bir pozisyona getirilecek kurum zihniyetiyle hareket etmek zorundadır.

AB üyesi olmayan ülke merkezi karşı tarafları ise ESMA tarafından tanınma hakkına sahiptir. Tanınma tamamlanınca, bu kuruluşlar AB üyesi ülkeler içinde faaliyet gösteren takas ve takas merkezlerine takas hizmetlerini verebilirler.

AB üyesi işlem veri tabanı kuruluşları ESMA'ya kayıt yaptırmak zorundadır. Bu kayıtlar tüm AB üyelerini kapsamaktadır. ESMA belirli şartların sağlanması durumunda AB üyesi olmayan ülkeleri de tanıyabilir.

İstisnalar ve muafiyetler nelerdir?

EMIR kapsamında, türev işlemleri ile karşı tarafların belirli sınıflarına çeşitli istisnalar ve muafiyetler getirilmiştir. Örneğin, EMIR'in yürürlüğe girdiği ilk üç yıl süresince, takas yapma yükümlülüğü emeklilik fonlarının ödeme gücüne bağlı olarak yatırım risklerini koruma amaçlı girilen türev araçlarına uygulanmayacaktır. Aynı şekilde, grup içi işlemler belirli koşullar altında takas yapma yükümlülüğünden muaf tutulacaktır.

Bunlara ilave olarak, reel sektörde faaliyet gösteren firmanın hazine fonlama ya da ticari faaliyetlerine yönelik riskten korunma amaçlı türev işlemleri, türev pozisyonun takas eşliğini aşır aşmadığının hesaplanmasında dikkate alınmamaktadır. Ancak, eşik aşıldığı andan itibaren, diğer nitelikli/özellikli karşı tarafla işleme girilen tüm tezgâh üstü piyasa türevleri bir merkezi karşı taraf aracılığıyla takas edilmelidir.

Yürürlüğe girme tarihi ne zamandır?

Tezgâh üstü piyasa türev işlemlerinin Merkezi Karşı Taraf ve İşlem Veri Tabanı ilgili olan bu düzenleme ("EMIR") 4 Temmuz 2012 tarihi itibarıyla kabul edilmiş olup, 27 Temmuz 2012 tarihinde Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlanmıştır. 16 Ağustos 2012 tarihi itibarıyla da yürürlüğe girmiştir.

30 Eylül 2012 tarihi itibarıyla Avrupa Komisyonu tarafından talep edilen teknik standartlar düzenlemeye eklenmiştir.

Standartların değişiklik yapılmaksızın uygulanması halinde EMIR'in içeriğinde yer alan teknik standartların büyük bir kısmı 2013'ün ilk çeyreğinde yürürlüğe girecektir.

Yerel düzenleyiciler ve endüstri eksperleri tarafından, düzenlemenin Eylül 2013 tarihinden itibaren etkin olarak işleyeceği tahmin edilmektedir.

EMIR tüm AB üyesi ülkelerde dolaysız olarak uygulanacak ve ilgili ülkelerin kendi kanunlarını uyumlu hale getirmeye gerek duyulmayacaktır. Ancak, takas yapma ve raporlama yükümlülüğünü de içerecek şekilde çoğu kural, ancak Komisyon "Yönetmelik Standartlar ve Uygulama Teknik Standartları" içerecek şekilde yetkilendirme ve uygulama maddelerini kabul ettikten sonra yürürlüğe girmiş olacaktır.

Kaynaklar:

http://ec.europa.eu/internal_market/financial-markets/derivatives/index_en.htm
<http://www.mondaq.com/x/186494/Commodities+Derivatives+Stock+Exchanges/EU+Council+Approves+EMIR>
<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=2aa98e6c-5f9d-4bcb-b09b-834606ec7ba2>
http://www.dtcc.com/downloads/products/derivserv/ESMA_Doc_18_Nov_16_Web.pdf
<http://www.energybusinesslaw.com/tags/emir/>
http://ec.europa.eu/internal_market/financialmarkets/docs/derivatives/doc_121114_emirfaqs_en.pdf
<http://www.eba.europa.eu/cebs/media/aboutus/News%20and%20Communications/JC-DP-2012-01-ver1-Draft-discussion-paper-on-RTS-on-Article-6-3-EMIR-.pdf>

Duygu Avcı

Denetim, Müdür

T: +90 216 681 90 00 -9597

M: +90 533 290 57 67

E: davci@kpmg.com

- Tezgâh üstü türev işlemlerinin şartlarının zamanında mutabakatı;

- Portföy mutabakatlarının resmileştirilmiş süreçleri

- Mevcut kontratların günlük piyasa değerlemeleri (ya da piyasa koşullarının bu değerlemeyi yapmayı engellediği durumlarda: marking-to-model)

Reel sektörde faaliyet gösteren karşı taraflar, takas eşik değerini aşarsa aşağıdaki iki yükümlülüğe de tabi olacaklardır:

1) Raporlama yükümlülüğü

Özellikli/nitelikli olup olmadığına bakılmaksızın tüm karşı taraflar ve merkezi karşı taraflar, tezgâh üstü türev piyasalar tüm türev işlemlerinin detaylarından emin olmak zorunda olacaklardır. Bu türev işlemleri, tezgâh üstü türev piyasalarında ya da değişim yoluyla takas edilmesine bakılmaksızın, kayıtlı Avrupa Birliği üyesi ülkelerde faaliyet gösteren, Avrupa Birliği üyesi olmayan diğer ülkelerde kurulan ya da ESMA tarafından tanınmış işlem veritabanlarına raporlamaları yapılmalıdır. (Eğer böyle bir kayıtlı ya da tanınmış veritabanı mevcut değilse, işlem ESMA ya raporlanmalıdır.) Bu raporlama yükümlülüğü

Verimlilik Disiplinleri

Diyetisyenlerin çoğunun da hem fikir olduğu gibi aniden ve plansız başlanan şok diyetlerin başarıya ulaşması zor olmakla beraber, diyet bırakıldığı an eski kilolar hızlı bir şekilde geri alınabilir. Aynı durum şirketler için de geçerlidir. Kısa dönemli ve ani maliyet kesintileri nadiren uzun dönemli gelişmeler sağlayabilir.

Tuğrul Uzun

Finansal krizin çalkantılı dönemlerinde şirketler ani ve büyük hacimli maliyet azaltmalarına gittiler fakat finansal krizin nispeten azaldığı bu günlerde maliyetler yeniden artmaya başladı. KPMG araştırmaları gösteriyor ki, yönetim birimlerinin maliyet-verimlilik bazlı programlarını yeniden gözden geçirme zorunluluğu doğmuştur. Bu durumda iki ana bölümde aksiyon alınması gerekli görünüyor.

İlk olarak, maliyet yükünden kurtulmak amacıyla şirketlerin yüksek verimlilik

yaratarak üretimin gelişmesini sürekli kılabacak anahtarları oluşturmaları gerekmektedir. **ikinci olarak** ise günümüz iş dünyasındaki yüksek satış ve düşük maliyet odaklı yaklaşımın yanında akıllı şirketler yüksek kar marjı getirecek ürünleri harmanlayarak doğru ürün sepeti oluşturacak ve sermaye ihtiyacını azaltacak kaldıraçlar üzerine odaklanmalıdır. Bu iki ana konunun beraber ulaşacağı başarı sayesinde, şirketlerin verimlilik disiplinlerinde istenen düzeye ve canlılığa gelmesi sağlanabilecektir.

Nasıl bir olimpik atletin yeterli idman ve hazırlık olmadan altın madalyaya ulaşması mümkün değilse, değerli sermaye ve insan gücü talep eden şirketlerin de öncelikle belirli anahtar disiplinlere kendilerinin ne kadar hazır olduklarına bakmaları gerekmektedir.

Üretim stratejisi: Üretimin kurumsal strateji oluştururken ne kadar rol oynadığına ilişkin bir disiplindir. Üretim rekabette önemli bir rol oynuyor mu? Gelir artışı ana hedef midir? Üretim artışı maliyet azaltışını sağlayabilecek ana unsur mudur?

Gelir ve maliyet faktörlerinin şeffaflığı:

Şirket ve çalışanları gelir ve maliyet üreten faktörleri ne kadar biliyor ve anlayıp benimseyebiliyorlar? Bu faktörler performans yönetim sistemine ne kadar entegre edilebiliyor? Eğer şirket çalışanları bu faktörleri iyi anlayıp benimseyebilirlerse, başarı daha kolay sağlanabilir.

Müşteri değeri yaratılabilmesi: Müşteriler değerli olarak neyi görüyorlar? Müşterilerin talepleri doğrultusunda değer yaratacak konulara daha sistematik yaklaşılabilir mi? KPMG araştırmalarına göre güçlü bir müşteri odaklı servis anlayışı zayıfıma kıyasla %25 daha ucuz olabilir.

Sürekli gelişim: Birçok maliyet azaltış programları orta ve uzun vadede verimlilik getiremiyor. Bunun ana nedeni ise şirketlerin birim bazlı maliyete zaman içinde yeteri kadar inememeleridir. Operasyonel model

değişim programları sayesinde kalıcı bir verimlilik sağlanabilir. Mesela, tekrar eden fonksiyonları zaman için gözlemleyerek bertaraf etmek, dışarıdan farklı hizmetler almak ve üretimin bazı aşamalarını yurtdışında gerçekleştirmek gibi örnekler verilebilir.

Yatırım ve fon yönetimi: Yatırım ve fonlama işlemleri şirket içinde nasıl dağılım gösteriyor? Etkif bir bölümsel/yukarıdan-aşağıya yatırım süreci zorluk çıkmadan yaratılabilir mi? Fonlama tercihleri sabit mi yoksa yıl içinde şartlar çerçevesinde farklılık gösterebiliyor mu? Öncü şirketler verimlilik ve maliyet analizlerini bölümlendirirken yatırım harcamalarını ve getirilerini paralel bir şekilde yapılandırarak hedeflenen gelecek operasyonel modeli yaratmaya çalışıyorlar.

Araçlar ve teknikler: Şirketler stratejilerini oluştururken ve gerçekleştirme aşamalarında hangi araçları ve teknikleri ne düzeyde ve nasıl kullanıyorlar? Gerekli finansal ve operasyonel bilginin bu bilgiyi yorumlayabilecek ve kavrayabilecek insanlara teslim edilerek bir gelişim ve üretim döngüsü yaratılması mutlaka gereklidir.

Kültür: Eğer insanlar "yaptığım hiçbir şey bir değişiklik yaratmaz." veya "eğer değişirsek işimi kaybedebilirim." inancındaysalar, üretim stratejilerinin ve verimlilik disiplinlerinin başarıya ulaşması oldukça zordur. Şirket çalışanları eğer maliyet yükünü azaltacak ve verimliliği arttıracak fikirler ile gelir veya bu fikirleri faaliyete geçirir her türlü destekleneceklerine inandırılmalıdır. Çalışanların güvenleri ve çalışma istekleri bütün disiplinlerden daha önemlidir. KPMG araştırmaları gösteriyor ki, şirket kültürü ve çalışanların heves ve isteklerinin oluşturulması en önemli ve üzerinde hassasiyetle durulması gereken konudur.

Tuğrul Uzun

Denetim, Müdür

T: +90 216 681 91 39

M: +90 530 386 90 33

E: tuzun@kpmg.com

Hakan Güzeloğlu

Altın ve Altına Dayalı İşlemlerde Vergilendirme

Türkiye’de geleneksel yatırım aracı olan altının, son dönemlerde en gözde yatırım aracı olarak karşımıza çıkması ile altın ve altına dayalı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine yönelik vergisel değerlendirmelerimizi sizlerle paylaşmak istedik.

Altın ve ekonomideki yeri?

Tüm dünyada yaşanan ekonomik istikrarsızlıklar ile uygulanan düşük faiz ve gevşek para politikaları sebebiyle altın ve altına dayalı ürünler yatırımcılar tarafından alternatif yatırım araçları olarak tercih edilmektedir. Benzer eğilim geleneksel olarak ülkemizde yaşanan bir vakıdır.

Halkın sahip olduğu birikimler yanında devletler de rezervlerini altın olarak tutmaktadırlar. Rezerv içerisindeki altının payı ise sırasıyla ABD’de %75, Almanya’da %71,9 iken Türkiye’de bu oran %13 seviyesindedir. Sadece bu açıdan bile bakıldığında altın konusunda daha alınacak çok yol olduğu görülmektedir. (Kaynak: World Gold Council)

Gelişmiş ülkelerin altın rezervleri ile Türkiye’ye ait rezervleri karşılaştırdığımızda Ağustos 2012 tarihi itibarı ile ABD’de 8.133 ton, Almanya’da 3.395 ton olan altın rezerv rakamının Türkiye için sadece 244 ton olduğunu görmekteyiz.

Ancak son zamanlarda, TC Merkez Bankası zorunlu karşılık düzenlemeleriyle TL ve döviz zorunlu karşılıkların belli oranlarda altın olarak tutulmasına izin vererek kendi rezervlerini artırmaktadır. Buna ilave olarak hükümetin yastık altı altınların ekonomiye kazandırılmasına yönelik olarak hayata geçirdiği düzenlemeler ise bankalar tarafından yatırımcılara sunulan altın ve altına dayalı ürün yelpazesinde genişlemeye yol açmıştır.

Bunun yanında halka ait yastık altı miktarı 3

ila 5 bin ton arasında olduğu tahmin edilen altınların ekonomiye kazandırılmasına yönelik olarak finans sistemindeki gelişmeler neticesinde yatırımcılar altın mevduatı başta olmak üzere birçok altına dayalı yatırım araçları ile tanışmıştır.

Altın işlemlerinden elde edilen gelirler vergiye tabi mi?

Gerçek kişilerin altın işlemlerinden elde edilen değer artışının vergiye tabi tutulmuyor olması da, düşük faiz ortamında yatırımcıları fiziki olarak altın yatırımı yapmak yerine hem güvenli olması hem de maliyetinin daha düşük olması nedeniyle altın hesabı ve altına dayalı ürünlere yönelmektedir.

Ancak ticari faaliyet kapsamında altına dayalı işlemler yapılması ile karşımıza birçok özellikli durum çıkmaktadır. Vergi kanunlarının içerisinde altın ve altına dayalı işlemler incelendiğinde özellikle Vergi Usul Kanunundaki değerlendirme hükümleri açısından altın işlemlerine yaklaşım farklı yorumlara neden olmaktadır. Önümüzdeki dönemlerde altın işlemlerindeki hacimlerin artmasıyla birlikte vergisel düzenlemelerde de sadeleştirmeye gidilerek altın ve altına dayalı ürünlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesinde de ortak bir yol izlenmesinin sağlanabileceği ve böylece yaşanan karışıklıkların da ortadan kalkacağı beklentisindedir.

“Altın ne tür bir iktisadi kıymettir?” sorusuna verilen cevap emtia olunca, Vergi Usul

Altın bir emtia mıdır?
VUK 274 ve 262 Maddeleri

Altın bir yabancı para mıdır?
VUK 280 Md.

Kambiyo Mevzuatı
Bankalar, döviz tevdiat hesapları ve altın depo hesapları açabilir, Anapara ve faizlerin transferleri ile altının iadesi bankalarca kendi kaynaklarından karşılanır.

Altın Özel Değerleme hükümlerine mi tabidir?
VUK 289 Md.

Vergi İdaresi:
Altın emtia olup maliyet değeri ile değerlendirilir.

Vergi mevzuatı değerlendirme hükümleri karşısında altın ne tür bir iktisadi kıymettir?

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ve bu karara ilişkin 2000-32/25 sayılı Tebliğ'de bankalarca altın depo hesapları açabileceği, altın kredisi kullanılabileceği, altın depo hesaplarına bankalarca faiz tahakkuku yapılabileceği ve faiz ödemelerinin altın veya altının ödeme günündeki TL veya döviz karşılığı ile yapılabileceği belirtilmektedir. Buna göre yukarıdaki şemada konu özetlenmeye çalışılmıştır.

Usul Kanunu'ndaki değerlendirme hükümleri çerçevesinde altının bir mal, emtia olarak değerlendirilmesi gerektiği yönündedir. Bu durumda da altın bir emtia olarak maliyet bedeli ile değerlendirilecektir.

Her ne kadar karşı argüman olarak altının İstanbul Altın Borsası'nda işlem görmesi ileri sürülse de altın menkul kıymet olarak veya Vergi Usul Kanunu'nun 280. maddesine göre yabancı para olarak değerlendirilememektedir.

Sonuç olarak altının bankalarca bir ödeme aracı olarak kullanılmaması, Vergi Usul Kanunu'nda belirlenen diğer değerlendirme ölçülerinin kullanılmasına engel oluşturmaktadır.

Altın kredi ve mevduatlarının vergi karşısındaki durumu nedir?

Türkiye'de bankalarca toplanan altın mevduatının ya da kaynağının yeterli ölçüde krediye dönüştürülememesinin

Kanunu 262. maddesinde; maliyet bedeli şu şekilde tanımlanmıştır.

"Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder."

Aynı Kanun'un 265. maddesinde ise "Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir," şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı Kanun'un borçların değerlendirme ölçüsünün düzenlendiği 285. maddesinde; "Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerlendirme gününe kadar

hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır," hükmü yer almaktadır.

Kanun'un "Özel Haller" başlıklı 289 uncu maddesinde ise, değerlendirme esasları bölümünde yazılı olmayan veyahut yazılı olup da kendi ölçüleriyle değerlendirilmesine imkân bulunmayan iktisadi kıymetlerden bina ve arazinin vergi değerleriyle, diğerlerinin ise, varsa borsa rayıcı, yoksa mukayyet değerleri, o da yoksa emsal bedeliyle değerlendirileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer vermiş olduğumuz kanun maddeleri çerçevesinde altının hangi değerlendirme ölçüsüne dahil olacağına ilişkin mevzuatımızda özel bir belirleme yapılmamıştır. Ancak, Vergi İdaresi'nin bu noktadaki görüşü 32 sayılı Karar ve Vergi

ana nedenlerinden biri olarak bu kredinin sadece kıymetli maden üretimi veya ticareti ile iştiğal edenlere verilebilmesi gösterilebilir. Ancak altına endeksli kredi verilmesi durumunda söz konusu kredi dövizle endeksli kredi olarak sayılabilmektedir.

Altın kredisinin borçlu işletme açısından değerlendirme ölçüsü borçlar için belirlenen "mukayyet değer", altın kredisi veren alacaklı banka açısından ise yine aynı şekilde "mukayyet değer" esasında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Vergi İdaresi'nin bu konudaki görüşü bulunmaktadır. İdare'nin muktezasındaki sonuç görüşü şu şekildedir (B.07.1.GİB.4.34.19.02-105sayılı ve 22/03/2012 tarihli mukteza):

• “Bahsi geçen Tebliğin 10 uncu maddesine göre, bankalar altın alış ve satış fiyatlarını serbestçe belirleyebildikleri için, altının İstanbul Altın Borsasındaki değerinin değil, krediyi kullandıran bankanın altın kredisi için tespit etmiş olduğu satış fiyatının esas alınması,

• Bankadan alınan altın kredisi, kredi sözleşmesine dayanan bir borç niteliği taşıdığından mukayyet değerle değerlendirilmesi, geçici vergi dönemi ve hesap dönemi sonundaki dönem için altın olarak hesaplanan faizini de mukayyet değere eklenmesi,

• Kredinin geri ödemesi sırasında mukayyet değerleri geri ödeme tarihinde bankanın hesapladığı değer arasındaki farkın, gelir veya gider hesaplarına intikal ettirilmesi,

• Kredi olarak alınan altının, işletme için emtia niteliğinde olması sebebiyle aktife maliyet bedeli ile kaydedilmesi, geçici vergi dönemi sonları itibarıyla stokta bulunan fiziki altın mevcudunun maliyet bedeli ile değerlendirilmesi ve satılmadığı sürece gelir veya gider hesaplarını etkilememesi.”

Bu görüşe göre, altın kredisi faizlerine ilişkin reeskontların gelir/gider hesaplarına intikal ettirileceği ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, altın mevduatında ise aynı değerlendirme hükümleri uygulanmakta, faiz reeskontlarının ise gelir/gider hesaplarına intikali gerekmektedir. İdare'nin muktezasındaki sonuç görüşü şu şekildedir (B.07.1.GİB.4.99.16.02-BSMV/28-60 sayılı ve 22/02/2012 tarihli mukteza):

“BSMV de vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi için bir muamele yapılması ve bu muamele sonucu lehe para kalması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bir işlem neticesinde gelir elde edilmemişse (lehe para kalmamışsa) BSMV ye tabi bir matrah da bulunmamaktadır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre,

• Bankanız tarafından kendi nam ve hesabına yapılan altın alım satım

işlemlerinde altının alış tarihindeki TL değeri ile satış tarihindeki TL değeri arasındaki fark üzerinden %5 oranında BSMV hesaplanması gerekmektedir,

• Bankanız tarafından müşterileriniz nam ve hesabına yapılan altın alım satım işlemlerinde, alınan komisyon bedelleri üzerinden %5 oranında BSMV hesaplanması gerekmektedir,

• Altının müşteriye satıldığı fiyattan piyasadan alınması ya da müşteriden alınan fiyattan piyasaya satılması ve dolayısıyla bankanız lehine para kalmaması halinde BSMV doğmamaktadır.”

Altın mevduat işleminde Gelir Vergisi stopajı açısından hesabın vadeli olup olmadığı önem arz etmektedir. Eğer vadeli hesap ise elde edilen faizler %15 oranında stopaja tabi olup vadesiz hesaplarda ise herhangi bir stopaj söz konusu değildir.

Altın türev işlemleri

Türev işlemlerin vergilendirilmesinde genel olarak Vergi İdaresi'nin yaklaşımı türev işlemlerin vade sonunda gerçekleşen değerleri ile sonuç hesaplarına yansıtılması şeklindedir. Bu yaklaşımın ardındaki gerekçe, türev işlemlerinin sözleşmelerle belirtilen bir hakkın kullanılmasına dayandığından işlemin gerçekleştiği tarihe kadar olan dönem içinde yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurum kazancı ile ilişkilendirilmemesidir. Bu durumun istisnası Türkiye'de kurulu “Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında” (VOB) gerçekleştirilen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri olup, bu nitelikteki sözleşmelerin değerlendirilmesinde oluşan borsa rayıcı ile değerlendirilecektir. Altına dayalı olarak VOB'da gerçekleştirilen işlemler bu kapsamdadır.

Öte yandan BSMV açısından ise altına dayalı türev işlemleri kambiyo işlemi (efektif dahil yabancı para ile ödemeyi sağlayan her nevi hesap, belge ve vasıtalar) olarak dikkate alınmadığından “fiziki teslim” ile sonuçlansa dahi bu işlemler nedeniyle lehe alınan paranın %5 oranında BSMV'ye tabi

olması gerekecektir. Ancak VOB'da yapılan opsiyon sözleşmelerinden lehe kalan paralarda ise BSMV istisnası nedeniyle BSMV hesaplanması gerekmediğini hatırlatmak isteriz.

Altın yatırım fonu

Son dönemlerde altın yatırım fonu sayısında bir artış gözlenmektedir. Yatırım fonu büyüklüklerinin gelişmiş ülke piyasaları ile karşılaştırıldığında ülkemizde bu pazarda potansiyelin yüksek olduğu söylenebilir.

Nitekim bireysel emeklilik sisteminin de bu alanda önemli bir rol üstleneceği aşikârdır. Ancak mevcut düzenlemelerde beklenen değişiklik ile portföylerine altın alamayan bireysel emeklilik yatırım fonlarının da önümüzdeki dönemlerde altın yatırımı yapabilmelerinin önü açılacaktır.

Türkiye'de kurulu borsalarda işlem gören altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım fonlarının portföy işletmeciliği kazançları kurumlar vergisinden istisnadır. Bu fonların portföy işletmeciliğinden doğan kazançları da fonun kendi bünyesinde stopaja tabi olmayıp katılma payı sahiplerinin elden çıkarması esnasında kişinin tam veya dar mükellef gerçek kişi veya kurum olmasına göre %0-%10 oranında stopaja tabidir.

Değerleme esasına göre bu fonlar her gün bilanço ve gelir tablosu oluşturduklarından borsa rayıcı ile değerlendirilmektedir.

BSMV açısından ise altın yatırım fonlarının altın alım satım işlemleri nedeniyle elde ettiği portföy kazançları BSMV'den istisnadır.

Hakan Güzeloğlu

Vergi, Direktör

T: +90 216 681 91 69

M: +90 530 387 61 53

E: hguzeloglu@kpmg.com

Yayınlarımız

Yayınlarımıza ulaşmak için tr-fmmarkets@kpmg.com.tr adresine iletişim bilgileriniz ile birlikte mail gönderebilirsiniz.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Son Değişiklikler

Kanun'daki değişiklikler şu ana başlıklar altında özetlenmektedir: Önemli Bazı Tarihlerde Değişiklikler, Şirket Evrakı, Ticari Defterler ve Finansal Tablolar, Finansal Tablolarda TMS Uygulamasına Geçiş, Denetime Tabi Olacak Şirketler, Denetçiler, Yöneticilerde Aranılan Şartlar, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Kalp Atışları (2011-2015 tarihleri arasındaki değişikliklerin haritası), İşlem Denetçileri, Denetçi Görüşü, Limitet Şirkette Sermayenin Ödenmesi, Şirkete Borçlanma, İnternet Sitesi Zorunluluğu, Kusur ve İspat Yükü, Suç ve Cezalar. Dili: Türkçe/İngilizce

KPMG Küresel İnşaat Araştırması 2012

İnşaat ve mühendislik sektörüyle ilgili değerli bilgiler sunan "KPMG Küresel İnşaat Araştırması 2012", mühendislik ve inşaat şirketlerinin artan altyapı taleplerini karşılayabilmek adına nasıl bir değişim gösterdiklerini incelemekte, geleneksel mühendislik ve inşaat şirketlerinin, uzmanlaşmış beceriler ve küresel boyuttaki başarılarla daha da gelişmiş ve farklılaşmayı sağlamış şirketler karşısında güçlerini kaybettiklerine değinmektedir. Dili: Türkçe / İngilizce

Soru ve Cevaplarla Yeni Yatırım Teşvik Sistemi

15 Haziran 2012 tarihinde yürürlüğe giren yeni yatırım teşvik sisteminin soru ve cevaplarla detaylandırıldığı bu çalışmada; yatırımcıların yeni yatırım teşvik sistemiyle ilgili sıklıkla sorduğu sorulardan ve uygulamada karşılaştığı sorunlardan hareket edilerek, yeni teşvik sisteminin daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla yasal düzenlemeler perspektifinde konuya açıklık getiren yanıtlar oluşturulmuştur.

Örnek Finansal Tablolar

KPMG Uluslararası Finansal Raporlama Grubu tarafından hazırlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (UFRS) uygun "Örnek Finansal Tablolar" Türkçe olarak yayımlandı. Bu yayının amacı, UFRS finansal tablo hazırlayanlara UFRS'ye uygun finansal tablo hazırlamasında yardımcı olmaktır. Örnek Finansal Tablolar yayınının basılı kopyasını İstanbul KPMG ofisimizden veya internet yoluyla KPMG'nin web sitesi www.kpmg.com.tr adresinden sipariş vererek temin edebilirsiniz. Dili: Türkçe / İngilizce

The New Investment Incentives in Turkey

KPMG Türkiye Vergi Bölümü tarafından hazırlanan bu doküman, Türkiye'de yatırım ve iş yapmayı düşünen yatırımcılar için son derece değerli olan yatırım teşvikleri sistemine ilişkin uygulamaya yönelik bilgileri aktarmayı hedeflemektedir. Dili: İngilizce

Investment in Turkey

KPMG Türkiye Vergi Bölümü uzmanları tarafından hazırlanan "Investment in Turkey" adlı yayını, Türkiye'de yatırım yapmayı düşünen yabancı yatırımcılar için Türkiye'de vergi ve iş ortamı hakkında güncel bilgiler içeren yol gösterici bir rehber niteliğindedir. Dili: İngilizce

KPMG Küresel Otomotiv Yönetici Anketi 2012

KPMG Küresel Otomotiv Yönetici Anketi, küresel otomotiv endüstrisinin mevcut durumu ve gelecekteki beklentileri ile ilgili yıllık değerlendirmedir. Bu yılki anket, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu dünyanın lider otomotiv şirketlerinden 200 üst düzey yönetici ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Ankete KPMG Türkiye'nin web sitesi www.kpmg.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Bilinmeyeni Beklemek: Değişen Bir Dünyada Değer Yaratmak

Bu raporda KPMG'nin üye firmalar ağı, önümüzdeki 20 yıl içerisinde tüm işletmeleri etkileyecek olan 10 sürdürülebilirlik gücünden oluşan sistemi incelemektedir. İş dünyası liderlerinin bu güçler sistemini anlamaları, kendi organizasyonları üzerindeki etkilerini değerlendirmeleri ve riskleri yönetmek ve fırsatlardan yararlanmak üzere stratejiler geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır. KPMG'nin bu raporunda, değişen bir dünyada değeri yaratmaya yardımcı olacak yaklaşımlar sunulmaktadır. Dili: İngilizce